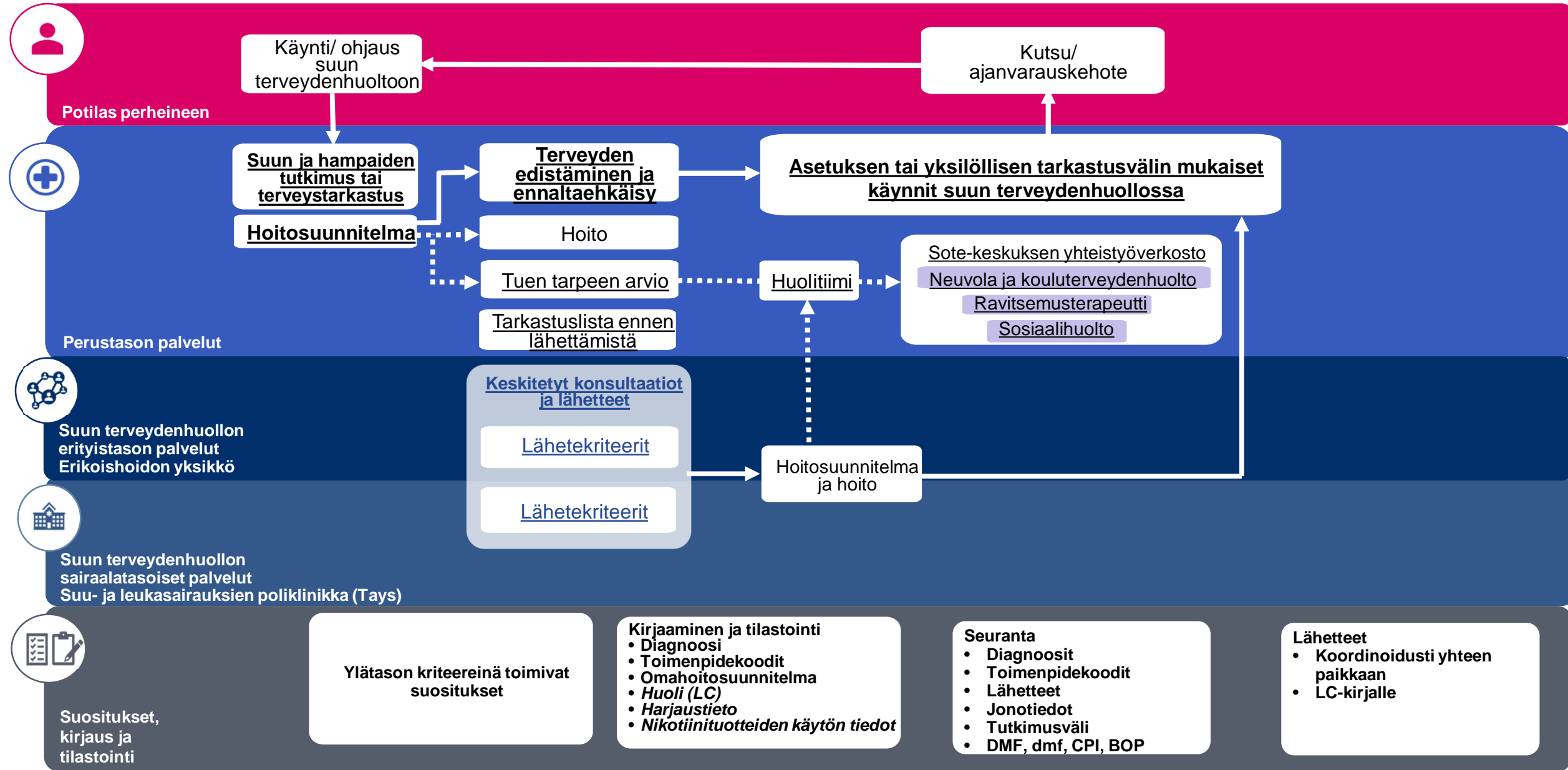

Pedodontian toimintamalli

Ylätason kriteereinä toimivat suositukset

- [STM:n yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet](#). Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:2. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 2019 (viitattu 4.10.2023).
- [Huonon suuhygienian aiheuttaman sairastumisriskin pienentäminen omahoidon tuella ja elintapaohjauksella korkean riskin potilailla](#). Palveluvalikoimaneuvoston suositus. Hyväksytty Palveluvalikoimaneuvoston kokouksessa 24.3.2021. STM/051:00/2020, VN/2645/2021. Helsinki: Palveluvalikoimaneuvosto, 2021. (viitattu 4.10.2023).

Asetuksen mukaiset käynnit suun terveydenhuollossa

Alle kouluikäisten terveystarkastukset*

- [1-vuotiaana](#) (neuvolasta ohjeistus varata ryhmäkäynti tai videovastaanoton välityksellä tapahtuva vastaanotto hammashoitajalle**)
- [3- vuotiaana](#) (kirjallinen kehote varata aika suun terveystarkastukseen**)
- [5-vuotiaana](#) (kirjallinen kehote varata aika suun terveystarkastukseen**)

Koululaisten tutkimukset*

- [1-luokkalaiset](#)
 - [5-luokkalaiset](#)
 - [8- luokkalaiset](#)
- } [Pop up -koululla](#) tai [kutsu hoitolaan](#), jossa monihuonemallin hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan
- Lisäksi 17-vuotiaille kirjallinen info hoidon muuttumisesta maksulliseksi 18-vuotiaana

*Lisäksi yksilöllisen tarkastus/ tutkimusvälin mukaiset käynnit

**Tarkastuksen suorittaa täydennyskoulutuksen suorittanut preventiohammashoitaja, jolla on lisäksi käytännön kokemusta lasten tarkastuksista. Yksikön käytössä olevista resursseista riippuen tarkastuksen voi toteuttaa myös suuhygienisti.

1-vuotiaan tarkastus

Perheelle lähetetään valmis ajallinen aika tai kehote varata aika VideoVisitin tai Lifecaren videovastaanoton kautta tapahtuvaan suun terveystarkastukseen

Tarkastuskäytännöt:

- Anamneesi
 - Pitkäaikaissairaudet, lääkitykset, korvatulehdukset
 - Perheen tilanne
 - Imemistottumukset (peukalo, tutti huom! tutista kehotettava luopumaan viimeistään 2-vuotiaana)
 - Imetys (tiheä (lapsentahtinen) imetys 12 kuukauden jälkeen lisää reikiintymisen riskiä)
 - Harjaustottumukset
 - Ravitseminen (vesi janojuomaksi, huoltajan ja lapsen täysk sylitolin käyttö)
- Kliininen
 - Hampaiden reikiintyminen
 - Kiinnityskudoksen tila (plakki, ientulehdus)
- Terveysten edistäminen
 - Harjausopastus, harjaus 2 krt/vrk, sipaisu 1000-1100 ppm fluoritahnaa
 - Vanhempien vastuu suun terveyden ylläpitämisessä ja harjauksen tekemisessä
- Jatkohoito
 - Potilaalle laaditaan tarvittaessa [yksilöllinen tarkastus / tutkimus tai hoitoväli](#) tai ohjataan suoraan lisätutkimuksiin/hoitoon

Yleisten ja paikallisten suusairauksien riskitekijöiden tunnistaminen 1-vuotiaan tarkastuksessa

- Perhe saa uuden ajan, mikäli:
 - Epäsäännöllinen ateriarytmi, napostelu
 - Harjaus epäsäännöllistä tai lapsi harjaa itse
 - Perheellä haasteellinen sosioekonominen tilanne tai haasteita arjessa
 - Käynnin perusteella todetaan perheen tarvitsevan lisäneuvontaa (esim. hammashoitopelko tai huoltajan välinpitämätön asenne)
 - Lapsella hampaissa näkyvää plakkia, alkavaa reikiintymistä tai paikkaushoidon tarvetta

- Tarvittaessa huomioitava myös neuvolayhteistyö perheen tukemiseksi
- Perumattomat käynnit / poisjäännit ja kulttuuritausta huomioitava

3- vuotiaan tarkastus

Perheelle lähetetään kirjallinen kehote varata aika suun terveystarkastukseen

Tarkastuskäytännöt:

- Anamneesi
 - Pitkäaikaissairaudet, lääkitykset, korvatulehdukset
 - Perheen tilanne
 - Imemistottumukset (peukalo, tutti) huom! tutista kehotettava luopumaan viimeistään 2-vuotiaana
 - Imetyksen tilanne (tiheä (lapsentahtinen) imetys 12 kuukauden jälkeen lisää reikiintymisen riskiä)
 - Harjaustottumukset
 - Ravitsemus (juomat, makean käyttö, ateriakerrat, xylitoli)
- Kliininen
 - Hampaiden reikiintyminen
 - Kiinnityskudoksen tila (plakki, hammaskivi, ientulehdus)
- Terveystieteen edistäminen
 - Harjausopastus, harjaus 2 krt/vrk 1000-1100 ppm fluoritahnalla: lapsen pikkusormen kynnen kokoinen nokare
 - Vanhempien vastuu suun terveyden ylläpitämisessä ja harjauksen tekemisessä
- Jatkohoito
 - Potilaalle laaditaan tarvittaessa [yksilöllinen tarkastus / tutkimus tai hoitoväli](#) tai ohjataan suoraan lisätutkimuksiin/hoitoon

Yleisten ja paikallisten suusairauksien riskitekijöiden tunnistaminen 3-vuotiaan tarkastuksessa

Perhe saa uuden ajan *hammashoitajalle/suuhygienistille* 3kk-12kk päähän, mikäli:

- Harjaus epäsäännöllistä tai lapsi harjaa itse
 - Hampaiden paikkausta tehty lapselle tai hänen sisaruksilleen
 - Pitkäaikaissairaus, johon säännöllinen lääkitys (esim. astma tai diabetes)
 - Makean käyttö useita kertoja viikossa, yösyönti
 - Perheellä haasteellinen sosioekonominen tilanne tai haasteita arjessa
 - Huoltajalla heikko motivaatio tai välinpitämätön asenne
 - Tarkastuksessa haasteita
 - Suussa näkyvää plakkia tai ienverenvuotoa
 - Alkavaa reikiintymistä tai paikkaushoidon tarvetta
-
- Tarvittaessa huomioitava myös neuvolayhteistyö perheen tukemiseksi
 - Hammaslääkärin tutkimus tarvittaessa

5-vuotiaan tarkastus

Perheelle lähetetään kirjallinen kehote varata aika suun terveystarkastukseen

Tarkastuskäytännöt

- Anamneesi
 - Pitkäaikaissairaudet, lääkitykset
 - Perheen tilanne
 - Ravitseminen (juomat, makeankäyttö, ateriakerrat, xylitoli)
- Kliininen
 - Hampaiden reikiintyminen
 - Kiinnityskudoksen tila (plakki, hammaskivi, ientulehdus)
 - Purennan arviointi (risti- tai saksipurenta)
 - Kitarisat (mikäli kuorsaa tai pieni alaleuka -> lasten uniapnea)
- Terveiden edistäminen
 - Harjausopastus, harjaus 2 krt/vrk 1000-1100 ppm fluoritahnalla: lapsen pikkusormen kynnen kokoinen nokare. Kuutosten puhjetessa vaihto 1450ppm fluoritahnaan.
 - Vanhempien vastuu suun terveyden ylläpitämisessä ja harjauksen käytännön toteuttamisessa
 - Kuutosten puhdistus ja muiden pysyvien hampaiden kriittinen vaihe kunnes puhkeavat purentaan
- Jatkohoito
 - Potilaalle laaditaan tarvittaessa [yksilöllinen tarkastus/tutkimus tai hoitoväli](#) tai ohjataan suoraan lisätutkimuksiin/hoitoon

Yleisten ja paikallisten suusairauksien riskitekijöiden tunnistaminen 5-vuotiaan tarkastuksessa

Perhe saa uuden ajan *hammashoitajalle/suuhygienistille* 3kk-12kk päähän, mikäli:

- Paikkausta tehty lapselle tai hänen sisaruksilleen
- Pitkäaikaissairaus, johon säännöllinen lääkitys (esim. astma, diabetes, reuma)
- Napostelu tai makean käyttö useita kertoja viikossa
- Harjaus epäsäännöllistä tai lapsi harjaa itse
- Toimintakyvyn haasteita (esim. nepsy)
- Perheellä haasteellinen sosioekonominen tilanne tai haasteita arjessa
- Huoltajalla heikko motivaatio tai välinpitämätön asenne
- Tarkastuksessa haasteita
- Suussa näkyvää plakkaa, ienverenvuotoa tai hammaskiveä
- Alkavia reikiä tai paikkaushoidon tarvetta
- Syvät uurteiset fissuurat tai hypomineralisaatio kuutosissa (tarve pinnoituksille)
- Purennan arvioinnissa tullut esiin seurannan tarve
- Tarvittaessa huomioitava myös neuvolayhteistyö perheen tukemiseksi
- Hammaslääkärin tutkimus tarvittaessa

1.Ik tutkimus

Kutsu/ kehote varata aika hammaslääkärille tai monihuonemalli/pop-up koululla

Tarkastuskäytännöt

- Anamneesi
 - Pitkäaikaissairaudet, lääkitykset
 - Perheen tilanne
 - Ravitseminen (juomat, makeankäyttö, ateriakerrat, xylitoli)
- Kliininen
 - Hampaiden reikiintyminen
 - Kiinnityskudoksen tila (plakki, hammaskivi, ientulehdus)
 - Limakalvot
 - Kitarisat (mikäli kuorsaa tai pieni alaleuka -> lasten uniapnea)
 - Purennan arviointi (vaihduntavaihe, Angle-luokka, HYP/VYP, onko suvussa synnynnäisiä hammaspuutoksia)
 - Onko tarvetta oikojan kontrollikäynnille? (syväpurenta, jossa ienkontrakti, vaikea avopurenta, ylipurenta+ huulivirhe, risti- tai saksipurenta, progenia, All, ahtaus, jossa tilaa puuttuu yli puolen hampaan leveyden verran, epäily synnynnäisestä hammaspuutoksesta)
- Terveystiedon edistäminen
 - Harjausopastus, harjaus 2 minuuttia, 2 kertaa/vrk fluoritahna 1450 ppm fluoria, 0,5-2cm nokare tahnaa
 - Kuutosten puhdistus ja muiden pysyvien hampaiden kriittinen vaihe kunnes puhkeavat purentaan
- Jatkohoito
 - Potilaalle laaditaan tarvittaessa [yksilöllinen tarkastus / tutkimus tai hoitoväli](#) tai ohjataan suoraan lisätutkimuksiin/hoitoon

Yleisten ja paikallisten suusairauksien riskitekijöiden tunnistaminen 1.lk tutkimuksessa

Lapsi saa uuden ajan *hammashoitajalle/suuhygienistille* 3kk-12kk päähän, mikäli:

- Paikkausta tehty lapselle tai hänen sisaruksilleen
- Pitkäaikaissairaus, johon säännöllinen lääkitys (esim. allergiat, astma, diabetes)
- Terveyskäyttäytymisen ongelmia (esim. napostelu tai makean käyttö useita kertoja viikossa)
- Toimintakyvyn haasteita (esim. nepsy)
- Harjaus epäsäännöllistä tai lapsi harjaa itse
- Hammashoitopelko tai haasteita tarkastuksessa
- Alkavia reikiä tai paikkaushoidon tarvetta
- Suussa näkyvää plakkia, ienverenvuotoa tai hammaskiveä
- Syvät uurteiset fissuurat tai hypomineralisaatio kuutosissa (tarve pinnoituksille)
- Seurantaa vaativa poikkeama purennassa (oikoja shg tai oikomishoidon ehl)
- Tarvittaessa huomioitava moniammatillinen yhteistyö perheen tukemiseksi esim. perhekeskuksen kanssa
- Hammaslääkärin tutkimus tarvittaessa

5. Ik tutkimus

Kutsu/ kehote varata aika hammaslääkärille tai monihuonemalli/ pop up koululla

Tarkastuskäytännöt

- Anamneesi
 - Pitkäaikaissairaudet, lääkitykset
 - Perheen tilanne
 - Ravitsemus (juomat, makeankäyttö, ateriakerrat, xylitoli)
- Kliininen
 - Hampaiden reikiintyminen, kiinnityskudoksen tila (plakki, hammaskivi, ientulehdus), eroosio, limakalvot
 - Kitarisat (mikäli kuorsaa tai pieni alaleuka -> lasten uniapnea)
 - Purennan arviointi (vaihduntavaihe, Angle-luokka, HYP/VYP, hampaiden puhkeamisen poikkeamat, kulmahampaat)
 - Onko tarvetta oikojan kontrollikäyntiin (leukojen asymmetria, syväpurenta+ ienkontakti, progenia, etualueen kärkipurenta, ylipurenta, jossa HYP \geq 7 mm, kulmahampaat eivät palpoidu, puoliero premolaarien tai 7. molaarien puhkeamisessa)
- Terveysten edistäminen
 - Harjaus- ja lankausopastus, harjaus 2 minuuttia, 2 kertaa/vrk fluoritahna 1450 ppm fluoria, 0,5-2cm nokare tahnaa
 - Omahoidon korostaminen, seiskojen puhdistus
 - Nikotiinittomuuden edistäminen (miten nuori suhtautuu nikotiinituotteisiin, käyttävätkö kaverit, nikotiinituotteiden vaikutus suun terveyteen)
- Jatkohoito
 - Potilaalle laaditaan tarvittaessa [yksilöllinen tarkastus/tutkimus tai hoitoväli](#) tai ohjataan suoraan lisätutkimuksiin/hoitoon

Yleisten ja paikallisten suusairauksien riskitekijöiden tunnistaminen 5.lk tutkimuksessa

Nuori saa uuden ajan *hammashoitajalle/suuhygienistille* 3kk-24kk päähän, mikäli:

- Paikkausta tehty nuorelle tai hänen sisaruksilleen
- Pitkäaikaissairaus, johon säännöllinen lääkitys (esim. astma, diabetes tai reuma)
- Terveyskäyttäytymisessä ongelmia (esim. napostelu, makean käyttö useita kertoja viikossa, päihteiden käyttö)
- Toimintakyvyn haasteita (esim. nepsy)
- Käynnin perusteella todetaan, että potilas hyötyy omahoitoa vahvistavasta käynnistä
- Hammashoitopelko tai puutteellinen hoitomyöntyvyys
- Nikotiinituotteiden käyttö
- Alkavia reikiä tai paikkaushoidon tarvetta
- Suussa näkyvää plakkia, ienverenvuotoa tai hammaskiveä
- Eroosiota
- Hypoplasiaa
- Seurantaa vaativa poikkeama purennassa (oikoja shg tai hammaslääkäri)
- Kulmahampaiden sijainti ei selvillä (ptg)
- Tarvittaessa huomioitava moniammatillinen yhteistyö perheen tukemiseksi esim. perhekeskuksen kanssa
- Hammaslääkärin tutkimus tarvittaessa

8. Ik tutkimus

Kutsu tai kehote varata aika hammaslääkärille tai monihuonemalli/ pop-up koululla

Tarkastuskäytännöt

- Anamneesi
 - Pitkäaikaissairaudet, lääkitykset
 - Perheen tilanne
 - Ravitseminen (juomat, makeankäyttö, ateriakerrat, xylitoli)
 - Nikotiinituotteiden käyttö
 - Lävistyksset
- Kliininen
 - Hampaiden reikiintyminen, kiinnityskudoksen tila, (plakki, hammaskivi, ientulehdus), eroosio, limakalvot
 - Kitarisat (mikäli kuorsaa tai pieni alaleuka -> lasten uniapnea)
 - Purennan arviointi (vaihduntavaihe, Angle-luokka, HYP/VYP, hampaiden puhkeamisen poikkeamat)
 - Onko tarvetta oikojan kontrollikäyntiin? (leukojen asymmetria, syväpurenta+ ienkontakti, progenia, etualueen kärkipurenta, ylipurenta, jossa HYP \geq 7 mm, kulmahampaat eivät palpoidu, puoliero premolaarien tai 7. molaarien puhkeamisessa)
- Terveyden edistäminen
 - Harjaus- ja lankausopastus, harjaus 2 minuuttia, 2 kertaa/vrk fluoritahna 1450 ppm fluoria, 0,5-2cm nokare tahnaa, omahoidon korostaminen
 - Nikotiinittomuuden edistäminen (miten nuori suhtautuu nikotiinituotteisiin, käyttävätkö kaverit, nikotiinituotteiden vaikutus suun terveyteen)
- Jatkohoito
 - Potilaalle laaditaan tarvittaessa [yksilöllinen tarkastus/tutkimus tai hoitoväli](#) tai ohjataan suoraan lisätutkimuksiin/hoitoon

Yleisten ja paikallisten suusairauksien riskitekijöiden tunnistaminen 8.lk tutkimuksessa

Nuori saa uuden ajan *hammashoitajalle/suuhygienistille* 3kk-24kk päähän, mikäli:

- Paikkausta tehty nuorelle tai hänen sisaruksilleen
- Pitkäaikaissairaus, johon säännöllinen lääkitys (esim. astma, diabetes tai reuma)
- Terveyskäyttäytymisessä ongelmia (esim. napostelu, makean käyttö useita kertoja viikossa, päihteiden käyttö)
- Toimintakyvyn haasteita (esim. nepsy)
- Käynnin perusteella todetaan, että potilas hyötyy omahoitoa vahvistavasta käynnistä
- Hammashoitopelko tai puutteellinen hoitomyöntyvyys
- Nikotiinituotteiden käyttö
- Alkavia reikiä tai paikkaushoidon tarvetta
- Näkyvää plakkia, ienverenvuotoa tai hammaskiveä
- Eroosiota
- Hypoplasiaa
- Seurantaa vaativa poikkeama purennassa (oikoja shg tai hammaslääkäri)
- Tarvittaessa huomioitava myös moniammatillinen yhteistyö nuoren tukemiseksi

Hoitosuunnitelma

- Status, keskeiset löydökset
- Diagnoosi, käytetään ICD-10-koodeja
- [Omahoitosuunnitelma](#)
- Kariuksen pysäytshoidon suunnitelma
- Korjaavan hoidon suunnitelma
- Ylläpitohoitosuunnitelma, tutkimus- ja/tai ylläpitohoitovälin määrittely
- Työnjaon suunnitelma: HH, SHG, HML, EHL, mitä kukin tekee ja milloin

Omahoitosuunnitelma

- Potilaan ja/tai perheen kanssa käydään läpi suun terveyden nykytila, siihen vaikuttavat tekijät, [omahoito](#) ja tuen tarve
- Käytössä oleva [lomake](#) ohjaa potilaan ja/tai perheen kanssa käytävää keskustelua, joka toteutetaan [motivoivan haastattelun keinoin](#)
- Potilaalle laaditaan yksilöllinen omahoitosuunnitelma, joka ohjaa omahoidon keinoin kohti yhdessä asetettuja tavoitteita ja sitouttaa potilasta hoitoon
- Kirjataan ylös tulevat käynnit suun terveydenhuollossa
- Suunnitelman toteutumista seurataan ja sitä päivitetään tarvittaessa

Omahoito

- Hampaiden huolellinen harjaus fluorihammastahnaa käyttäen kahdesti päivässä ja hammasvälien puhdistus yläkouluikäisestä alkaen (erityishuomio puhkeaviin hampaisiin sekä kohtiin, joissa alkavia kariesvaurioita)
- Tarvittaessa lisäfluoridi omahoitoon yksilöllisen suunnitelman mukaan esimerkiksi suurentamalla hammastahnan käyttömäärää tai -tiheyttä tai ottamalla käyttöön fluoritabletit, -huuhteet tai -geelin
- Säännöllinen ateriaritmi, jossa terveelliset ateriat ja välipalat
 - [Ks. Pirkanmaan alueellisen ravitsemussuunnitelman 2011 päivitys](#)
- Napostelun, happamien ruokien ja juomien runsaan ja usein toistuvan käytön rajoittaminen
- Janojuomana vesi
- Ksylitolituotteiden käyttö ainakin kolmen ruokailukerran päätteeksi (yhteensä ≥ 5 g/päivä)
- Nikotiinittomuus

Keskitettyt konsultaatiot ja lähetteet

- Mikäli lähetekriteerit Erikoishoidon yksikköön eivät täyty, voi tarvittaessa konsultoida alueensa lasten hammashoitoon perehtynyttä hammaslääkärää perustasolla
- Potilaalta/ huoltajilta oltava lupa konsultointiin, mikäli konsultoit potilastiedoilla
- Lähetekriteerien täytyessä konsultoidaan Erikoishoidon yksikön erikoishammaslääkärää
 - Konsultaatiot ja lähetteet laaditaan sähköiselle B1-lähetepohjalle Lifecare-potilastietojärjestelmässä ja merkitään tiedoksi klinisen erikoishoidon kirjalle (KLIEH) ke päivälle
 - Kts. [Ohje lähettämiseen](#) ja [ohje konsultaatioon](#)
 - Lifecareen kirjautuminen Citrix-etätyöpöydän kautta
- Mahdollisuus konsultoida myös
 - [Sote-keskuksen perushoidon yhteistyöverkoston](#)
 - [Oikomishoidon tiimiä](#)
 - Alueen huolitiimiä

Ohje konsultaatioon

1. Potilaalta oltava lupa konsultointiin, mikäli konsultoit potilastiedoilla.
2. Kirjautu Citrix-etätyöpöydän kautta Lifecareen ja kirjaa konsultaatio sähköiselle B1 lähetepohjalle (potilaskansio -> +Uusi -> Kirjoita hakukenttään B1- LÄH)
 - **Huom! Muista kirjata läheteelle myös puhelinnumero ja sähköpostiosoite, josta lähettävän hammaslääkärin tavoittaa (esim. mahdollisten lisätietojen pyyntöä varten)**
3. Tieto konsultaatiosta merkitään kliinisen erikoishoidon kirjalle (KLIEH) varaamalla potilaalle ensimmäinen vapaa aika keskiviikolta.
4. Klikkaa varaamaasi aikaa hiiren oikealla painikkeella ja valitse *Ajanvaraustiedot*. Lisää *Lisätiedot* kohtaan **K+ potilaan kotikunta (esim. K Nokia)**
5. Erikoishammaslääkäri kirjaa konsultaatiovastauksen ja asettaa potilaan mahdollisesti jonoon Erikoishoidon yksikköön.
6. Erikoishammaslääkäri merkitsee LC-kirjaan A, kun ottaa potilaan tiedot käsittelyyn ja L, kun konsultaatiovastaus kirjattu tai lähete vastaanotettu.
7. Konsultoiva hammaslääkäri seuraa itse, koska konsultaatioon on vastattu, käy lukemassa konsultaatiovastauksen ja etenee tämän perusteella potilaan hoidon suhteen.

Terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisy

- Hammashoitajan tai suuhygienistin vastaanotolla
- Hampaiden ja hammasvälien tehostettu puhdistus
 - Potilas tai mukana oleva aikuinen harjaa hampaat vastaanotolla ja harjaustulos kontrolloidaan plakkivärjäyksellä
 - Näytetään hampaistosta kohdat, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota, ja käydään läpi miksi ovat juuri näissä kohdissa
 - Käydään läpi omahoitoon tarvittavat välineet ja opastetaan niiden käyttöä tarvittaessa kädestä pitäen
 - Ammatilainen tekee lopuksi pasta-/jauhepuhdistuksen
- Suun sairauksien pysäytystoimenpiteet
 - Vastaanotolla tehtävät fluorikäsittelyt 2-4x vuodessa, lisäksi kotona esim. hammastahnan fluoripitoisuuden kasvattaminen, käyttömäärän lisääminen tai tihentäminen
 - Parodontologinen hoito (suuhygienisti)
 - Pysyvien poskihampaiden purupintojen uurteiden pinnoittaminen (esim. syvät uurteet fissuuroissa, hypomineralisaatio tai muu kariesriski) ja pinnoitteiden kontrolli.
 - Nikotiini- ja päihdeinterventio ([5A:n malli, Alkoholin riskikäytön mini-interventio](#))
- Ravintoneuvonta
 - Ateriakerrat, ravinnon laatu (vaikutus syljen eritykseen, eroosio, sokeripitoisten tuotteiden määrän ja käyttökertojen määrän rajoittaminen), xylitolin käyttö
 - [Ks. Pirkanmaan alueellisen ravitsemussuunnitelman 2011 päivitys](#)
- Suun terveyden [omahoitosuunnitelman](#) laatiminen potilaan ja/tai vanhemman kanssa
- Purennan tai hampaiden puhkeamisen seuranta (lähete oikojasuuhygienistille, hammaslääkärille tai [oikomishoidon erikoishammaslääkärille](#)) Huom! Kiinteitä oikomiskojeita käyttävälle vastaanotolla tehtävät fluorikäsittelyt 3-6kk välein

Tuen tarpeen arviointi

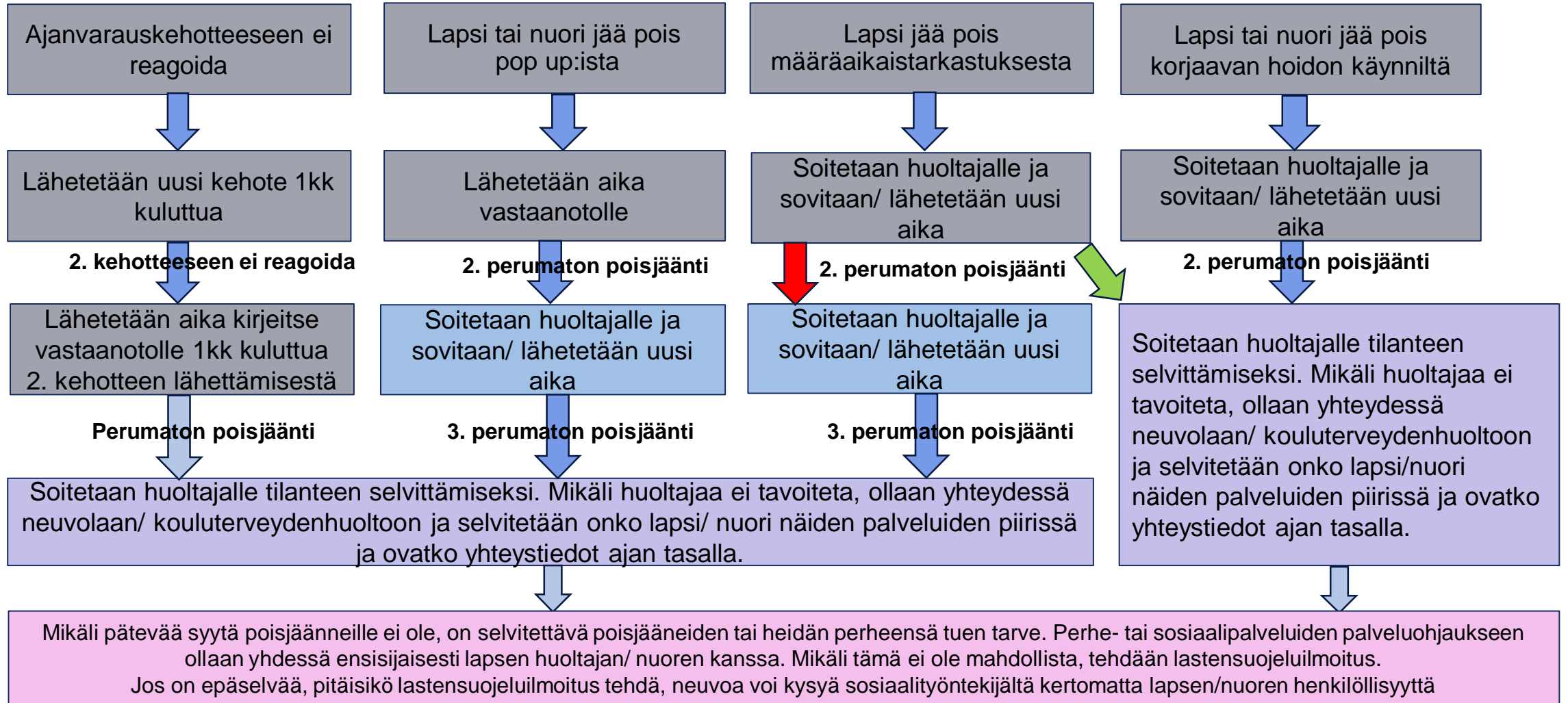
- Potilaan ja/tai perheen tuen tarve arvioidaan käyttämällä apuna motivoivaa haastattelua.
 - Konsultoi tarvittaessa muita sote-ammattilaisia (ks. THL:n sivusto [perhekeskus](#))
 - Konsultointiin tarvitaan lupa potilaalta tai perheeltä
- Tärkeää selvittää lapsen ja perheen kokonaistilanne → perhe oikeiden palvelujen piiriin
 - Selvitä myös muiden perheenjäsenten suunhoitotottumukset, suun terveyden tilanne ja varaa tarvittaessa ajat suun terveydenhuoltoon
- [Käynneiltä pois jääneiden tuen tarpeen selvittäminen](#)
- Puheeksi otto
- [Systeemimalli](#) (ks. [video systeemisen verkostotyön prosessista lapsi- ja perhepalveluissa](#))
- [Omasuuntiman](#) hyödyntäminen

Käynneiltä poisjääneiden tuen tarpeen selvittäminen

- Valtioneuvoston asetus (338/2011, 5 §) velvoittaa selvittämään määräaikaisista terveystarkastuksista pois jäävien tuen tarvetta [Toimintamalli poisjääntien selvittämisessä](#)
- Alaikäisen huoltajaan pyritään olemaan yhteydessä puhelimitse poisjäännin yhteydessä ja selvittämään poisjäännin syyt
 - Kehote varata aika terveystarkastukseen lähetetään kahdesti, tämän jälkeen lähetetään vastaanottoaika saateen kera
 - Terveystarkastuksista tai tutkimuksista poisjääville lähetetään uusi vastaanottoaika kerran, mikäli huoltaja tavoitetaan ja kahdesti, mikäli huoltajaa ei tavoiteta
 - Korjaavan hoidon käynniltä poisjääneille lähetetään uusi vastaanottoaika kerran
- Mikäli huoltajaa ei tavoiteta ja lapsella tai nuorella on toistuvia poisjääntejä, ollaan ensin yhteydessä neuvolaan / kouluterveydenhuoltoon ja selvitetään onko lapsi/ nuori näiden palveluiden piirissä ja ovatko yhteystiedot ajan tasalla
- Tarvittaessa kartoitetaan perheen moniammatillisen tuen tarvetta
 - [Perhe- tai sosiaalipalvelujen palveluohjaus](#) on ensisijainen yhteistyötaho (matalan kynnyksen tuki), johon voi olla yhteydessä alaikäisen tai hänen vanhempansa kanssa
 - Mikäli tämä ei ole mahdollista, on velvollisuus tehdä [lastensuojeluilmoitus](#) vaitiolovelvollisuuden estämättä

Toimintamalli alaikäisen poisjäännin selvittämisessä

 Huoltajaa ei aiemmin tavoitettu [Paluu etusivulle](#)
 Huoltaja aiemmin tavoitettu puhelimitse

Huolitiimi

Tavoitteet:

- Vastata lainsäädännön (338/2011, 5 §) velvoitteeseen määräaikaisista terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen määrittämisestä
- Kartoittaa jo varhaisessa vaiheessa lapsen ja perheen tuen tarve mikäli havaitaan tekijöitä jotka voivat vaarantaa lapsen tervettä kasvua, terveyttä ja hyvinvointia
- Reagoidaan viiveettä suunhoidon tuen tarpeeseen ja sovitaan verkostoyhteistyössä moniammatillista tukea lapselle ja perheelle (Perhekeskustoiminta)

Toiminta vastaanotolla :

- Huolitiimi poimii aktiivisesti, yhteistyössä suun terveydenhuollon muiden toimijoiden kanssa ne perheet joiden voimavarat eivät riitä arkipäivän rutiinien ja lapsen terveyden, suun terveyden kannalta tärkeiden toimien suorittamiseen
- Kontaktoidaan lapsen huoltajaa ja kutsutaan lapsi huoltajineen huolivastaanotolle
- Tehdään perheen tuen tarpeen kartoitus ja lupa keskusteluun muiden ammattilaisten kanssa (Kanta-suostumus)
- Sovitaan tarvittaessa moniammatillinen ”huolipalaveri” perheiden tueksi
- Sovitaan muutokset ja seuranta suunhoidon osalta , muut ammattilaiset sopivat perheen tukitoimet omalta osaltaan

Viitekehys: systeeminen, monialainen työote

Työväline: motivoivan haastattelun menetelmä

Neuvola ja kouluterveydenhuolto

Neuvola ja kouluterveydenhuolto on yhteistyötaho esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Terveystilaan liittyviä haasteita esim. vaikea pitkäaikaissairaus
- Huoli lapsen hyvinvoinnista
- Yhteistyö terveyden edistämisessä
- Onko perhettä tavoitettu ja onko lapsi/ nuori käyttänyt palveluita?

Psykologi

Psykologi on yhteistyötaho esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Tukena pelkoasioiden hoidossa erityisesti silloin jos epäillään vanhempien siirtävän pelkoa lapsiin
- Tukena vanhemman ja lapsen vakavissa vuorovaikutushaasteissa

Ravitsemusterapeutti

Ravitsemusterapeutti on yhteistyötaho esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Potilaalla erityisiä haasteita ravintotottumuksiin tai syömiseen liittyvissä asioissa (esim. nepsyvaikeuksia, allergioita tai muita syömiseen liittyviä haasteita)
- Yhteistyö terveyden edistämisessä

Sosiaalihuolto

- Perhe- tai sosiaalipalvelujen palveluohjaus usein ensisijainen yhteistyötaho (matalan kynnyksen tuki)
- Ensisijaista on ottaa yhteyttä lapsen asuinkunnan sosiaalitoimeen yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa ([yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi](#))
- Esimerkkejä sosiaalihuollon palvelutarpeesta:
 - Lapsi jää pois yleisanestesiahoidon jälkeisestä kontrollista tai sen jälkeen sovituista kontroleista, eikä vanhempia yrityksistä huolimatta tavoiteta
 - Puutteet huolenpidossa esimerkiksi arjen tukiverkon puutteen, taloudellisen tilanteen tai vanhemman päihde- ja mielenterveysongelmien vuoksi
 - Vieraskielisten ja maahanmuuttajien tuki
- Mikäli sosiaalihuoltoon ei voida ottaa yhteyttä yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa, on velvollisuus tehdä [lastensuojeluilmoitus](#)

Lastensuojeluilmoitus

- Mikäli sosiaalihuoltoon ei voida ottaa yhteyttä yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa, on velvollisuus tehdä [lastensuojeluilmoitus](#)
- Lastensuojeluasian vireille laittamisessa on aina pyrittävä yhteistyöhön lapsen ja vanhempien kanssa. Ilmoitus voidaan tehdä vaitiolovelvollisuuden estämättä
- Jos et ole varma pitäisikö lastensuojeluilmoitus tehdä, **kysy neuvoa sosiaalityöntekijältä kertomatta lapsen henkilöllisyyttä**
- [Miten teen lastensuojeluilmoituksen?](#)
- Mikäli lapsen terveys, kasvu tai kehitys vaativat erityistä seuranta- ja kasvuympäristön haasteiden vuoksi (lasta ei esimerkiksi saada tarvittavaan yleisanestesiahoitoon), voidaan lapsesta tehdä lähete [Tays:in sosiaalipediatrian poliklinikalle](#)

Tarkastuslista ennen lähettämistä

- Perustasolla toteutettavissa oleva hoito, tuen tarpeen arviointi ja ennaltaehkäisy järjestettävä ennen lähettämistä
- Potilasta on informoitu lähetteen tekemisestä sekä siitä, minne lähete tehdään
- Osoitetietojen ja puhelinnumeroiden tarkistaminen, jotta potilas ja perhe tavoitetaan
- Huolellinen lähete, joka tehdään sähköisenä B1-lähetteenä Erikoishoidon yksikköön Lifecare kirjalle ke päivälle
- Kts. [Ohje lähetteen tekoon](#)

Ohje lähetteen tekoon

1. Kirjaudu Citrix- etätyöpöydän kautta Lifecareen ja laadi sähköinen B1 lähete avaamalla potilaan potilaskansio -> +Uusi -> Kirjoita hakukenttään B1- LÄH
 - **Huom! Muista kirjata läheteelle myös puhelinnumero ja sähköpostiosoite, josta lähettävän hammaslääkärin tavoittaa (esim. mahdollisten lisätietojen pyyntöä varten)**
2. Tieto tehdystä läheteestä merkitään kliinisen erikoishoidon kirjalle (KLIEH) varaamalla potilaalle ensimmäinen vapaa aika ke päivältä. **Huom! Myös lasten yleisanestesiahammashoidon lähetteet merkitään tälle päivälle**
3. Klikkaa varaamaasi aikaa hiiren oikealla painikkeella ja valitse *Ajanvaraustiedot*. Lisää *Lisätiedot* kohtaan **L+ potilaan kotikunta (esim. L Nokia)**
4. Lähetteet läpikäyvä erikoishammaslääkäri asettaa potilaan tarvittaessa jonoon Erikoishoidon yksikköön
5. Erikoishammaslääkärit merkitsevät LC-kirjaan A, kun ottavat potilaan tiedot käsittelyyn ja L, kun lähete vastaanotettu
6. Lähettävän hammaslääkärin vastuulla on seurata lähetteen etenemistä. Mikäli lähete palautuu takaisin perustasolle, erikoishammaslääkäri tai hammaslääkäri informoi lähettänyttä hammaslääkärää piikkiviestillä

Lähetekriteerit Erikoishoidon yksikköön

- Nuori ikä, karioitunut hampaisto-> alle 3-vuotiaat ja alle 15 kg
- Karioitunut hampaisto, ko-operaation puute. Huom! esilääkitys oltava kokeiltuna ennen lähettämistä
- Toimenpide laaja tai vaativa suhteessa potilaan ikään
- Voimakas hammashoitopelko. Huom! Pelonhallintakeinot ja esilääkitys oltava kokeiltuna ennen lähettämistä
- Hampaiston kehityshäiriöt (MIH, AI)
- Lasten limakalvosairaudet
- Lasten ja nuorten parodontaalisaairaudet
- Lasten hammastraumat (vaikeat traumahampaiden ja suun pehmytkudosvammojen hoidot)
- Lasten ja nuorten purentafysiologia (TMD)
- Lapset ja nuoret, jolla on laaja hoidontarve (esim paljon päivystyskäyntejä sekä peruuttamattomia poisjääntejä)
- Ko-operaatiovaikeus esimerkiksi kehitysvamman tai psyykkisen sairauden vuoksi
- Käytöshäiriöt (esim ADHD, autismi)
- Traumatisoituneet lapset

Lähetekriteerit sairaalatasoisiin palveluihin

- Kiireelliset säryt (myös terveiden lasten osalta)
- Sydän- ja verenkiertoelinten sairaudet
- Diabetes
- Syöpäsairaudet
- Krooninen munuaistauti
- Maksasairaudet
- Vakavat veri- ja verenvuotosairaudet
- Keuhkosairaudet
- Suolistosairaudet
- Vaikeat synnynnäiset ja hankitut immuunipuutostila
- Reumapotilaat
- Elinsiirtopotilaat

Oikomishoidon tiimi

- Oikomishoitoon tai hoidon tarpeeseen liittyvissä asioissa voidaan konsultoida oikomishoidon erikoishammaslääkärää, apuoikojaa, hammaslääkärää tai oikomishoitoon perehtynyttä suuhygienistiä tai hammashoitajaa alueellisen käytännön mukaisesti
 - [Kts. Oikomishoidon toimintamalli](#)
- Hoidon paras ajankohta arvioidaan yksilöllisesti ja tarpeen vaatiessa parentavirheen kontrollointi on peruste tihennettyyn hoitoväliin